

RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA MĂSURILOR DE ACOMPANIERE ÎN ROMÂNIA DUPĂ ADERARE

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles - 27 iunie, 2007

- EXTRAS -

3.2. Obiectivul specific nr. 3: Pe baza progreselor înregistrate până în prezent, continuarea realizării unor anchete profesionale și imparțiale în cazul sesizărilor de corupție la nivel înalt

S-a înregistrat un progres constant în urmărirea penală a cazurilor de corupție la nivel înalt. Au fost stabilite servicii specializate ale parchetului anticorupție (Direcția Națională Anticorupție - DNA) pe întreg teritoriul țării, iar aceste servicii au obținut rezultate pozitive privind anchetele și punerea sub acuzare în cazurile de corupție la nivel înalt. Printre acestea se numără cazuri importante de punere sub acuzare a unor persoane publice cunoscute și influente. Totuși, rigurozitatea urmăririi penale nu este reflectată în hotărârile judecătorești. Datele puse la dispoziție cu privire la sentințele pronunțate indică faptul că, în medie, sancțiunile nu sunt disuasive și că există un număr mare de suspendări ale acestor sancțiuni în cazuri de corupție la nivel înalt. Motivul acestor suspendări, inclusiv dacă acestea sunt cunoscute de membrii sistemului judiciar, precum și atitudinile acestora față de sancțiunile disuasive în cazurile de corupție la nivel înalt, necesită o clarificare. Acest fapt subminează progresele recente cu privire la anchete și afectează negativ percepția publică față de voința politică de a elimina corupția. În plus, o serie de evenimente recente ar putea avea un efect negativ asupra luptei împotriva corupției. Acestea includ dezincriminarea fraudei bancare, intenția Parlamentului de a scurta durata maximă a anchetelor penale și cererea de demitere a unui înalt funcționar din cadrul DNA.

În ansamblu, progresul înregistrat în domeniul tratamentului judiciar al corupției la nivel înalt este încă insuficient.

Evaluare detaliată

- *Continuarea seriei de anchete profesioniste și imparțiale în cazuri de corupție la nivel înalt. Asigurarea stabilității juridice și instituționale a cadrului anticorupție, în special prin menținerea procedurii actuale de numire și revocare a Procurorului General al României, a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție și a titularilor altor posturi de conducere din cadrul Parchetului General.*

În martie 2006, Parlamentul României a ratificat Legea nr. 54/06 care a reatribuit „Departamentului Național Anticorupție” competența de a ancheta toate cazurile de corupție la nivel înalt. Această structură este denumită în prezent Direcția Națională Anticorupție (DNA) și este înființată ca persoană juridică în cadrul Parchetului de pe lângă ICCJ. Procurorul general al Parchetului de pe lângă ICCJ conduce DNA prin intermediul procurorului șef al acestei direcții. DNA dispune de propriul său buget și de efective proprii de personal.

DNA a continuat să își asume angajamentele privind urmărirea penală a cazurilor de corupție la nivel înalt și să își demonstreze capacitatea de a le pune în practică. Numărul și profilul noilor anchete inițiate de DNA în această perioadă au contribuit la obținerea unor rezultate pozitive în domeniul anchetelor imparțiale în cazuri de corupție la nivel înalt.

Termenele în care DNA conduce și încheie anchetele pe care le desfășoară continuă să ilustreze un înalt nivel de profesionalism al echipelor multidisciplinare de anchetă din cadrul direcției. Din septembrie 2006, au fost formulate 84 de noi puneri sub acuzare privind 195 de inculpați. În aceeași perioadă, instanțele au pronunțat 47 de condamnări nedefinitive în procese de corupție, precum și 33 de condamnări definitive au fost finalizate cu achitarea inculpaților.

Cu toate acestea, eforturile depuse și rezultatele obținute de DNA în urmărirea penală a cazurilor de corupție la nivel înalt nu sunt susținute de rezultate similare în cadrul sistemului judiciar. Există o serie de elemente în practica instanțelor care indică fie o sensibilizare insuficientă față de fenomenului de corupție, fie o lipsă de pregătire/cunoștințe.

În primul rând, pedepsele aplicate de instanțe în cazurile de corupție nu au un efect disuasiv și nu își îndeplinesc funcția preventivă. În contextul în care durata medie a pedepsei pentru infracțiunile de corupție este de la 1 până la 2 ani de închisoare, iar executarea pedepsei este suspendată condiționat pentru marea majoritate a condamnărilor, instanțele nu reușesc să demonstreze că înțeleg rolul lor esențial în eforturile de combatere a corupției în România.

În al doilea rând, în toate cazurile grave de corupție anchetate de DNA și aduse în fața instanțelor în ultima jumătate de an, instanțele au suspendat procedurile și au înaintat cazurile Curții Constituționale pentru ca aceasta să se pronunțe cu privire la diversele sesizări privind neconstituționalitatea, introduse de apărare. Deși acest lucru este corect din punct de vedere procedural, se pot naște semne de întrebare cu privire la tendința instanțelor de a trimite cauzele către un grad de jurisdicție mai mare în loc să le rezolve la

un grad de jurisdicție mai mic. Prin urmare, procesele a doi foști politicieni de rang înalt, care au fost considerate la vremea respectivă un semnal convingător al angajamentelor asumate cu privire la anchetarea corupției la nivel înalt în România, sunt în prezent suspendate pe perioada desfășurării unei proceduri de verificare a constituționalității, care poate dura mai bine de un an.

În ceea ce privește procedurile de numire și revocare, plecarea sau înlocuirea înainte de termen a funcționarilor care ocupă poziții-cheie în procesul de reformă poate să dăuneze continuității acestui proces. Cât despre procedura de numire și revocare a Procurorului General și a procurorului șef al DNA, decizia comisiei juridice din Senat de a activa o mai veche propunere aflată la Senat din 2006 a fost respinsă de plenul Senatului la sfârșitul lui martie 2007. Rămâne de văzut dacă intenția de a modifica procedura de numire este abandonată definitiv. În această privință, numărul schimbărilor de personal din ultimele luni oferă motive de îngrijorare, ca de exemplu plecarea unor personalități din DGA și propunerea de revocare a conducerii DNA și INM¹. În plus, mai mulți înalți funcționari din Ministerul Justiției au demisionat.

Pe de altă parte, potențialele modificări ale Codului de procedură, care se discută în prezent în Parlament, reprezintă un alt motiv de îngrijorare legat de lupta împotriva corupției. Aceste modificări ar putea avea un impact negativ considerabil asupra luptei împotriva corupției, în special în ceea ce privește următoarele trei aspecte: (1) în pofida preocupărilor exprimate, eliminarea posibilității ca procurorul public să autorizeze în cazuri urgente interceptarea provizorie motivată în mod corespunzător, chiar dacă este necesară autorizația judecătorului - *în toate cazurile* - în următoarele 48 de ore; (2) limitarea anchetei la o perioadă de cel mult șase luni; (3) limitarea interceptărilor convorbirilor telefonice la cel mult 120 de zile. Aceste modificări ar limita considerabil capacitatea anchetatorilor de a aduna probe, în special atunci când se confruntă cu grupuri criminale bine organizate sau cu reprezentanți influenți ai guvernului, puternic implicați în cazuri de corupție.

În cele din urmă, o nouă lege a fost votată la sfârșitul lui martie 2007² care dezincriminează anumite aspecte ale fraudei bancare care erau anterior de competența DNA³ și care pune la încercare stabilitatea legală a cadrului anticorupție. Dacă legea se aplică retroactiv, așa cum pare a fi cazul, dezincriminarea s-ar aplica funcționarilor băncilor care au primit mită pentru acordarea unor împrumuturi contestabile și nelegitime. Acest lucru ar avea drept consecință abandonarea de către DNA a numeroase cazuri aflate în cercetare⁴.

¹ Cu toate acestea, CSM a considerat că niciuna dintre propunerile de revocare nu este suficient motivată; prin urmare, ambele cereri sunt suspendate în așteptarea unor probe suplimentare.

² Legea nr. 69/2007 din 26 martie 2007 de modificare a Legii nr. 78/2000 (Legea privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție).

³ Legea dezincriminează acordarea de împrumuturi care încalcă politicile băncii și utilizarea de împrumuturi în alte scopuri decât cele declarate în cererea de împrumut (alte împrumuturi decât cele care implică fonduri publice). Aceste infracțiuni au fost inițial de competența DNA, din cauza legăturii lor cu corupția și a impactului negativ al fraudei bancare asupra băncilor din România.

⁴ În prezent sunt potențial vizate 52 de cazuri și un număr aproximativ egal de cazuri în care DNA ar înceta ancheta penală.